

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הביא כתבה נרחבת תחת הכותרת "מסביב יהום הסער" על השינויים העזים על המיזרח התיכון, לרגל האיחוד המצרי-סורי. כתבת-השער, תחת הכותרת "קרב הכריחה" הביאה את סיפור העימות של חוגים דתיים מול ממשלת ירושלים, בנושא בריכת-המריבה שהוחל בהקמתה בירושלים לקראת הקיץ הקרוב. בכתבה דווח על ההתפרעויות של ההמון הדתי. בכתבת-מיסגרת תחת הכותרת, "מותה של מנצ'סטר יונייטד"

הביא את סיפור נפילת המטוס, שבין נוסעיו נהרגו כל חברי קבוצת הכדורגל הבריטית המפוארת מנצ'סטר יונייטד (ראה: תצלום), קבוצה שנחשבה למעולה שבקבוצות הכדורגל בעולם. בשער הגליון: עימות דתי-משטרתי ליד "ברכת ירושלים".

תיקוה ושמה נחום גולדמן * מיליונים מתגלגלים בנגב

* מותו של "עוזי" * כלבים עיתונאים ואזרחים רוים

"העולם הזה": 1064, תאריך: 19.2.1958

שאר ארבעת המיליונים ישקיע כל אחד במפעלים בנגב. אולם איש אינו חייב להשקיע בנגב את מלוא הכסף הדרוש למיפעל חדש. הממשלה נותנת ברוב אדיבותה אשראי בסך 75% מכל השקעה (ולמעשה הרבה יותר. מאחר שכמעט אי-אפשר לקבוע את גובה ההשקעה האמיתית). במילים אחרות: החברה הכלכלית תשקיע בנגב את ארבעת המיליונים שקיבלה מן הממשלה. תוסיף לה הממשלה אוטומטית אשראי של 12 מיליונים נוספים.

עיחונות

עוזי בלי תח-מקלע

מן היום שבו יצא עוזי לאוויר העולם, חיבכוהו הבריות. הצבר החמוד והעוקצני, שכתב בכל יום טור קטן בעיתון של הארץ, יום יום, מילא תפקיד חשוב. הימים היו ימי מלחמת-תש"ח, דור הי קשישים גילה בפעם הראשונה כי יש נשמה ומאווים בדור הצברים ששפך את דמו בכל רחבי הארץ. דעתו של הדור הצעיר היתה לפתע חשובה מאוד, ודעתו של עוזי ביטאה אותה בכישרון רב. רק מעטים ידעו מיהו עוזי האמיתי: סופר-פסל-עיתונאי בנימין תמוז. צעיר ליד פולין שבא ארצה בילדותו, היה אחד הראשונים שהצטרפו לקבוצת הכנענים בראשותו של יונתן רטוש.

מרד שובב. אולם תמוז התבגר. הוא קיבל את עריכת הארץ שלנו. נפשו ערגה לעיסוקים סולידיים, כמו ביקורות אמנות. עוזי ושות' עבר לידי של בעלים חדשים: עמוס קינן, גם הוא כנעני לשעבר.

תחת ידו של קינן הפך המדור למוסד לאומי. כמה מהברקאות הגיעו לפיסגת היצירה התרבותית של הדור הצעיר בי ארץ, ויישמרו לדורות. אולם באחד הימים נאסר עמוס קינן כחשוד בהנחת פצצה בביתו של שר-התחבורה הדתי פינקס. למרות שזוכה מכל אשמה, לא חזר קינן למדורו. כל הנסיגות למצוא לו מחליף עלו בתוהו. עוזי ושות' מת.

השבוע הופתעו קוראי הארץ לגלות כי עוזי ושות' חזר. בעליו לא היה גאון חדש שנתגלה כבזיום. העוזי החדש, שזהותו לא פורסמה, לא היה אלא מייסד המדור, בנימין תמוז. אך נראה כי יחד עם תמוז, כיום בן 38, התבגר גם עוזי. למדור הי' חדש חסרו זי"העלומים ואותה תוקפנות קלילה שנראתה כשובבות, אך היתה לי מעשה קריאת-תגר על הקשרים המוסכמים למיניהם. יחד עם תמוז נכנס גם עוזי לתלם המקובל, לא היה מהפכני יותר ממאמר ראשי שיגרתיו של הארץ. לא היה לו תתימקלע של הומור קטלני וצורב.

תצלום שנפץ ליד נחלי התופה של מינכן, וגרם למותם של חברי קבוצת מנצ'סטר יונייטד הבריטית, דבר שהביא לאבל עמוק בקרב שוחרי הכדורגל בעולם כולו ולזעזוע ותדהמה באנגליה.

מוחה של מנצ'סטר יונייטד

מתנת עם ישראל. החברה המרכזית שותפה על בסיס של המישים-המישים עם סולל בונה בבעלות על מיפעל המלט נשר. השבוע נודע כי שני הלווייתנים קיבלו מתנה מעם ישראל, שלא היתה עוד כדוגמתה.

ממשלת ישראל נתנה לשתיה החברות 10 מיליון לירות. תמורת מניות בחברת נשר, שלא יתנו לממשלה זכות הכרעה כלשהי. הדבר היחיד שהוטבטח לעם-ישראלי ראל תמורת כספו: הממשלה תקבל דיי בידנד בסך 6% לשנה, אם הרווחים יאפשרו זאת. העוקץ: ריווחי נשר תלויים בממשלה, הקובעת את המחירים וגם את גובה הבלו.

מדוע נתנה הממשלה מתנה אגדתית זו? כל אחד משני הלווייתנים — סולל בונה השמאלי והחברה המרכזית הימנית — יקבל 5 מיליון. מיליון אחד מסכום זה הבטיח כל אחד להשקיע חזרה בי מיפעל חדש של נשר שיוקם ברמלה. את

בשישים. כמו יוליוס קיסר על גדות הנהר רוביקון, יכול היה גולדמן לקרוא: "הקוביה הוטלה!"

נשיא ההסתדרות הציונית קרא למקור רביו, ביקש מהם להכין רשימה ראשונה של אישים הבאים בחשבון. אולם כמעט באותו רגע הוטלה קוביה אחרת. דויד בן-גוריון שיגר מיכתב ממותק לנחום גולדמן, שכיפר על כל העלבונות בעבר. היחסים בין השניים הוטבו במפתיע, ו-גולדמן החל שוב מהסס אם כדאי לו לצאת למילחמה גלויה בבן-גוריון. כך חזר גולדמן כימעט לאותה מישבצת שבה עמד עת הגיע ארצה בפעם שעברה.

המשק

איך להתעשר

מאז נתן דויד בן-גוריון פקודת מטכ"ל בלתי-חוזרת לפינחס ספיר להקים תעשייה בנגב בכל מחיר, נעשו כל האמצעים קדושים למטרה זו. מבלי לברוק אם בי-אמת יש הגיון ביטחוני אמיתי בקו זה, או אם יש סיכויים אמיתיים למיפעלים שיוקמו, הופעלו כל המכונות כדי להקים בתי-חרושת שיעשו רושם ויפארו את שם הממשלה.

באוגי המשק המקומיים, שיש להם אף טוב להודמנויות של זהב, הבחינו זה מכבר שפיתוח מדומה זה של המידבר עשוי להפוך למיכרה-כסף. איש מבין כל אלה לא הצטיין בחושר-ריח כמו מנהלי החברה המרכזית, המאגדת בקרבה את הלווייתנים הפרטיים השמנים ביותר.

מפלגות

אל תחרגו

רץ-ראץ! הוא מישחק חביב על ילדי ישראל, כשם שהיה חביב בגרמניה, שם נקרא בשם אל תחרגו. כל ילד משתדל להעביר את חיילי-העץ שלו קדימה, לי אורך מסלול של מישבצות, תוך זריקת קוביה. אך ההתקדמות אינה בקצב אחיד. לעיתים ניתן לחייל לקפוץ כמה מישבצות קדימה, ולעיתים הוא נאלץ לקפוץ כמה מישבצות לאחור. לחייל ביש-המזל יכול לקרות שהקוביה מביאה אותו למישבצת המחייבת אותו דווקא להתחיל את המסלול מחדש.

דרכו של הד"ר נחום גולדמן אל הר זירה הפוליטית הפנימית של ישראל דר-מה למישחק זה. יש ונדמה שהוא מתקדם במהירות, ויש שנדמה כי חזר לבראשית. קול קורא. לפני כמה שבועות הגיעה לנחום גולדמן ידיעה שהקפיצה אותו. משה קול, מנהיג העובד הציוני במיפלגה הר פרוגרסיבית, כך נמסר לו, מסכים עתה להצטרף למיפלגה החדשה של גולדמן. הוא העמיד רק תנאי הגיוני אחד: במקום שהמיפלגה תישא אופי של איחוד פרוג-

חסיין מלך ירדן

יום איחוד האשמי עם עראק, תחוך חשש מפני האיחוד המצרי-סורי, שהתחמט.

רטיבי + הציונים הכלליים (כיום המיפלגה הליברלית) תהיה רשמית מיפלגה חדשה לגמרי, שאליה יצטרפו מנהיגי שתי המיפלגות. יחד עם אישים וחוגים נוספים. היתה זאת תזווה מכרעת. כי בעבר הוכשל האיחוד בין הפרוגרסיבים והצ"כ, לפי הצעת גולדמן, דווקא על-ידי קול וחבריו, אנשי האגף השמאלי של הפרוגרסיבים, שחששו כי באיחוד כזה יתבטלו

● אחרי שהכנסת דחתה את הצעתו של ראש-הממשלה דויד בן-גוריון לי-הנהיג בארץ בחירות איזוריות, ניגש הי מנהיג הקשיש לח"כ אחדות העבודה, יצחק בן-אהרון, שמיפלגתו השתתפה בחיסול ההצעה. אמר בן-גוריון לבן-אהר-רון: "אתה עוד תופיע בעצמך בבחירות איזוריות, כמועמד מטעם מפא"י."

● העיתונאי אורי קיסרי: "אצלנו, העיתונאים זורקים לכלבים את האורחים, מחזאים זורקים לכלבים את העיתונאים, הקהל זורק לכלבים את המחזאים, ואחרי סעודות שכאלה עוד מתהלכים בינינו כלי-בים רוים ורבים כלי-כך."

● ח"כ חרות הדר יוחנן באדר, בהסבירו בכנסת כי מפא"י חוששת מהקמת ועדת-ביקורת, כי יושב-ראש הוועדה וחבריה לא יוכלו להיות אנשי מפא"י: "כל מה שיש להם פחות ראשים, יש להם יותר יושב-ראש".

אנשים

● ח"כ חרות אליעזר שוסטק, בנאום בכנסת: "אין תרופה נגד סרטן, ואין גם תרופה נגד קומוניזם".

● ח"כ חרות הדר יוחנן באדר, בהסבירו בכנסת כי מפא"י חוששת מהקמת ועדת-ביקורת, כי יושב-ראש הוועדה וחבריה לא יוכלו להיות אנשי מפא"י: "כל מה שיש להם פחות ראשים, יש להם יותר יושב-ראש".